

PRAKTISCHE LEKTION

Lidhëzat und, aber, oder dhe denn - Konjunktionen

Lektionskategorie: Mësime të gjuhës gjermane

Do të mësoni katër lidhëzat bashkërenditëse që nuk e ndryshojnë rendin e fjalëve, dallimin midis aber dhe sondern, si dhe krahasimin me lidhëzat nënrenditëse.

Lidhëzat und, aber, oder dhe denn - Konjunktionen

Përmbledhje e mësimit

Lidhëzat **und**, **aber**, **oder**, **denn** dhe **sondern** quhen bashkërenditëse. Veçoria e tyre kryesore është se ato **nuk e ndryshojnë rendin e fjalëve**: fjalia pas tyre ndërtohet njësoj si një fjali kryesore e pavarur. Ato zënë të ashtuquajturin «vendi zero».

Çfarë do të mësoni?

- Kuptimin e pesë lidhëzave bashkërenditëse.
- Pse rendi i fjalëve nuk ndryshon.
- Dallimin midis *aber* dhe *sondern*.
- Krahasimin me lidhëzat që e dërgojnë foljen në fund.

Pesë lidhëzat

Lidhëza	Kuptimi	Shembull	Shqip
und	shtim	<i>Ich lerne und ich arbeite.</i>	Mësoj dhe punoj.
aber	kundërshtim	<i>Ich bin müde, aber ich komme.</i>	Jam i lodhur, por vij.
oder	zgjedhje	<i>Trinkst du Tee oder Kaffee?</i>	Pi çaj apo kafe?
denn	shkak	<i>Ich bleibe, denn ich bin krank.</i>	Rri, sepse jam i sëmurë.
sondern	kundërshtim pas mohimi	<i>Nicht heute, sondern morgen.</i>	Jo sot, por nesër.

Vendi zero

Lidhëza nuk numërohet si gjymtyrë. Prandaj folja mbetet në vendin e dytë të fjalisë së vet:

Lidhëza	Vendi 1	Vendi 2	Pjesa tjetër
und	ich	arbeite	in Berlin.

Lidhëza	Vendi 1	Vendi 2	Pjesa tjetër
aber	er	kommt	später.
denn	ich	bin	müde.

aber apo sondern?

Lidhëza	Kushti	Shembull
aber	pas fjalisë pohore ose mohore	<i>Das Auto ist alt, aber gut.</i>
sondern	vetëm pas mohimi, kur jepet alternativa	<i>Das ist nicht mein Auto, sondern sein Auto.</i>

Kujdes: *sondern* përdoret vetëm kur fjalia e parë është mohore dhe e dyta e zëvendëson atë që u mohua. Nëse thjesht shtoni një kundërshtim, përdorni *aber*.

Krahasimi me lidhëzat nënrenditëse

Lloji	Lidhëzat	Folja	Shembull
Bashkërenditëse	und, aber, oder, denn, sondern	vendi i dytë	<i>..., denn ich bin müde.</i>
Nënrenditëse	weil, dass, wenn, als, obwohl, damit	në fund	<i>..., weil ich müde bin.</i>

Presja

- Para **aber**, **denn** dhe **sondern** vihet gjithmonë presje.
- Para **und** dhe **oder** presja zakonisht nuk vihet kur bashkohen dy fjali të shkurtra me të njëjtën kryefjalë.

Shembuj me përkthim

Gjermanisht: Ich möchte kommen, aber ich habe keine Zeit.

Shqip: Do të doja të vija, por nuk kam kohë.

Gjermanisht: Wir bleiben zu Hause, denn das Wetter ist schlecht.

Shqip: Rimë në shtëpi, sepse moti është i keq.

Gjermanisht: Er wohnt nicht in Wien, sondern in Graz.

Shqip: Ai nuk banon në Vjenë, por në Grac.

Gabime të zakonshme të folësve të shqipes

Gabimi	E saktë	Shpjegimi
<i>..., denn ich müde bin.</i>	..., denn ich bin müde.	<i>denn</i> nuk e lëviz foljen
<i>Nicht heute, aber morgen.</i>	..., sondern morgen.	pas mohimi vjen <i>sondern</i>
<i>..., aber ich komme nicht kann.</i>	..., aber ich kann nicht kommen.	rend normal fjalisë kryesore

Gabimi	E saktë	Shpjegimi
ngatërrimi <i>denn</i> me <i>weil</i>	zgjidhni sipas rendit që dëshironi	kuptimi është i njëjtë, sintaksa jo

Krahasimi me gjuhën shqipe

Shqipja i ka të njëjtat lidhëza bashkërenditëse — *dhe*, *por*, *ose*, *sepse* — dhe as ajo nuk e ndryshon rendin pas tyre. Prandaj ky grup është **më i lehti** për folësit e shqipes. Vështirësia lind vetëm kur ngatërrohen me lidhëzat nënrenditëse, të cilat e dërgojnë foljen në fund.

Përmbledhje e shkurtër

- und, aber, oder, denn, sondern → rendi nuk ndryshon.
- Ato zënë vendin zero.
- *sondern* vetëm pas mohimi.
- Krahaso: *denn* (rend normal) dhe *weil* (folja në fund).

Këshilla praktike për ushtrime

1. Shkruani të njëjtën ide dy herë: një herë me *denn*, një herë me *weil*.
2. Ushtroni *sondern* me çifte mohim-pohim.
3. Bashkoni fjali të shkurtra në një tekst të rrjedhshëm me katër lidhëzat.